

Pécsi Ítéltábla

Pf.V.20.050/2020/5. szám

A felperes:

felperes (cím2.)

A felperes képviselője:

ügyvédi Iroda (ügyintéző: ügyvéd, cím9.)

Az alperes:

alperes (cím1.)

Az alperes képviselője:

ügyvédi iroda1 (ügyintéző: ügyvéd, cím5. fszt. 3.)

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

a felperes 13. sorszáma alatt

A per tárgya:

szerződés érvényességének megállapítása

Az elsőfokú bíróság:

Kaposvári Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

9.P.21.103/2019/12/I. számú ítélet

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek tizenöt napon belül 12.700 (tizenkettőezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget és az államnak, az illetékes állami adóhatóság felhívására 15.000 (tizenötezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes Helység2/3-on 2007. március 26. napján az alperes jogelődjéhez, a Zrt2-hez, mint finanszírozóhoz kölcsönkérelmet (adatlap) nyújtott be egy Ford Fiesta Fresh Plus 1,3 típusú személygépkocsi megvásárlása céljából. Az adatlap szerint a felperes 2.239.000 forint kölcsönt igényelt 120 hónapi futamidőre. A kölcsönszerződés feltételeit tartalmazó „adatlap az hitelszám. számú svájci frank (CHF) alapú fogyasztási kölcsönszerződéshez” elnevezésű okirat szerint a fogyasztási kölcsön kamatlába 5,87% évente, amely a CHF Libor változásához képest módosulhat, a teljes hiteldíjmutató a szerződéskötéskor 6,26%. A szerződés megkötésekor érvényes devizaárfolyamot 151,75 HUF/CHF-ben rögzítették. Az adatlap 5. pontjában a felek

megállapodtak abban, hogy a jelen adatlap a forint és deviza alapon nyújtott forint fogyasztási kölcsönre vonatkozó fogyasztási kölcsön és Üzletszabályzat elválaszthatatlan részét képezi. Az adatlapon szerepel a finanszírozó és az adós (felperes) aláírása.

- [2] A felek között a fenti tartalommal „Forint és deviza alapon nyújtott forintkölcsönre vonatkozó Fogyasztási-Kölcsön és Kölcsönszerződés, Üzletszabályzat” elnevezéssel kölcsönszerződés jött létre. A 2. számú melléklet tartalmazta a hitelszám. számú szerződéshez tartozó törlesztési táblázatot, a rendszeres havi törlesztéseket. A melléklet utolsó szöveges bekezdése akként rendelkezik, hogy a havi rendszeres törlesztések összegét a deviza vételi és eladási árfolyam különbsége alapján további korrekció terheli, amely a finanszírozótól független pénzügyi változásokból eredően a futamidő alatt módosulhat, az Üzletszabályzat ide vonatkozó részei szerint. Ezen korrekció elszámolása – a hozzá kapcsolódó kamatköltségekkel összevonva – az adós által választott finanszírozási futamidő végén esedékes a további árfolyamkorrekciókkal együtt. A THM meghatározása az aktuális feltételek, illetve a hatályos jogszabályok figyelembevételével történt és a feltételek változása esetén a mértéke módosulhat. A THM mutató értéke nem tükrözi a hitel árfolyamkockázatát és kamatkockázatát.
- [3] A kölcsönszerződés 1. pontja tartalmazza a fogalmak meghatározását. Az 1.1.1.2. pont szerint deviza alapon nyújtott forintkölcsön: az a devizabázison kamatozó forint pénzösszeg, amelyet a finanszírozó az adós rendelkezésére bocsát, az adós pedig köteles azt, és annak kamatait az adatlapon meghatározott deviza kölcsönszerződés szerinti árfolyama alapján, valamint az árfolyamkorrekciót forintban vissza-, illetve megfizetni. Az 1.1.1.7. pont szerint devizaárfolyam: a Rt3. által az adott tárgynapra vonatkozóan közzétett hivatalos deviza eladási árfolyam. A vételi és az eladási árfolyamok konkrét alkalmazását a kölcsönszerződés részletesen meghatározza. Deviza alapon nyújtott forintkölcsön esetén a tőke- és kamatfizetési kötelezettségeket a finanszírozó jogosult árfolyamkorrekcióval módosítani. Deviza alapon nyújtott forintkölcsön esetén az esedékes számlát finanszírozó a számla kibocsátását megelőző 2. (második) banki munkanapon érvényes deviza eladási árfolyamon kiszámított rendszeres törlesztési kötelezettséggel állítja ki. Az árfolyamkülönbségből adódó különbözetet – melyet finanszírozó a jóváírás értéknapiján érvényes deviza eladási árfolyam alapján határoz meg – a finanszírozó a bankszámláján történő jóváírást követő számlán írja jóvá vagy terheli az adósra. Az 1.1.2.7. pont szerint tartozás: az adósra a finanszírozó felé fennálló teljes tartozása (így különösen a tőke-, kamat és egyéb költségek, járulékok, valamint bármely más jogcímen fennálló fizetési kötelezettségek, illetve deviza alapon nyújtott forintkölcsön esetén az árfolyamváltozásokból eredő valamennyi korrekciós tétel és egyéb költségek is). Az adós kötelezettségeit szabályozó 4.21. pont értelmében deviza alapú forintkölcsön esetén adós köteles az árfolyamkockázatot viselni. A szerződés aláírásával adós kijelentette, hogy a finanszírozó az árfolyamkockázat tekintetében teljeskörűen, a szerződéskötést megelőzően tájékoztatta. Adós a tájékoztatásban foglaltakat megértette és elfogadta. A 7.2. pont kimondja, hogy az adós a kölcsön törlesztőrészeit a törlesztési táblázatban foglalt – a teljes futamidőre vonatkozó – törlesztési ütemezésnek megfelelően köteles megfizetni oly módon, hogy az abban meghatározott összegek - a deviza alapon nyújtott forintkölcsön esetén a tőke- és kamat árfolyamkorrekcióval módosítva – a finanszírozó bankszámláján jóváírásra kerüljenek. A 7.4. pont értelmében deviza alapon nyújtott forintkölcsön esetén a finanszírozó a tőke- és a kamat árfolyamkorrekciót a fizetési ütemezésnek megfelelő gyakorisággal két lépésben – először a számlázást megelőző 2. munkanapon érvényes deviza eladási árfolyam alapján, majd az adós pénzügyi teljesítését követően a pénzügyi teljesítés napján érvényes deviza eladási árfolyamnak megfelelően – számolja el és azt a következő első számlában érvényesíti.

- [4] A kölcsönszerződés 5. számú melléklete az elszámolás során felmerülő költségekről és mértékekről rendelkezik.
- [5] A szerződő felek a szerződés megkötése után két nappal, 2007. március 28-án az „1. számú szerződésmódosítás a perbeli fogyasztási kölcsönszerződéshez” elnevezésű okirattal rendelkeztek az árfolyamkorrekciók összegéről, elszámolásáról. Az 1. számú szerződésmódosítás 6. pontja értelmében a felek megállapodtak, hogy a szerződés szerinti futamidő automatikusan meghosszabbodik annyi hónappal, amely során az adós a kumulált árfolyamkorrekciók kamatokkal növelt összegét a finanszírozó részére maradéktalanul meg nem fizeti.
- [6] A felperes pontosított keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a peres felek között létrejött deviza alapú kölcsönszerződés érvénytelen, semmis a Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozata, a 93/13/EGK. tanácsi irányelv, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 203.§ (6) és (7) bekezdése, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 205.§ (3) bekezdése, a 200.§ (2) bekezdése értelmében a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatt; valamint az 1959. évi IV. törvény 209-209/A. § (2) bekezdése, 4.§-a, 200.§ (2) bekezdése, 227.§-a; illetőleg a régi Hpt. 213.§ (1) bekezdésének a) és e) pontjai alapján, mert a kölcsönszerződés nem tartalmazza a szerződés tárgyát, azaz a kölcsön és a törlesztőrészlet összegét devizában meghatározva.
- [7] Jogkövetkezményként kérte, hogy a bíróság a teljes érvénytelenség megállapítását követően a szerződést nyilvánítsa érvényessé és kötelezze az alperest 185.795 forint megfizetésére, mert a levezetett számítási mód alkalmazásával az alperes felé túlfizetése áll fenn.
- [8] Hivatkozott arra, hogy forintkölcsön szerződést kívánt kötni és csak a kölcsönszerződés megkötésekor derült ki számára az, hogy CHF alapú a kölcsönszerződése. Az ügyintéző elmondása szerint a CHF hitelnek volt a legkisebb törlesztőrészlete, ezért a kölcsön felvételétől mégsem állt el. Annak tudatában írta alá a perbeli kölcsönszerződést, hogy nem kell tartania az árfolyamkockázattól. Nem ismerhette meg az Üzletszabályzat árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezéseit és a gépjárműkereskedő alkalmazottja sem nyújtott olyan tájékoztatást, amelyből kiderült volna számára, hogy a deviza alapú szerződés megkötésével kockázatot vállal. A kockázatfeltárás ezért nem felelt meg az 1996. évi CXII. törvény 203.§ (6)-(7) bekezdésében foglaltaknak.
- [9] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Utalt arra, hogy a felperesnek megfelelő idő állt rendelkezésére a kölcsönszerződés és annak feltételeinek áttanulmányozására. Az alperes álláspontja szerint a szerződés rendelkezései a jogszabályoknak megfeleltek a szerződéskötés időpontjában, a szerződési feltételek világosak, érthetőek. Tájékoztatta a felperest az árfolyamkockázatról, arról, hogy az árfolyamkockázatot ő köteles viselni, tájékoztatta továbbá az árfolyamkockázatnak a fizetési kötelezettségeit érintő hatásairól és azok számítási módjáról is. Nem várható el olyan tájékoztatás, amelyről tudomása sem volt. Az alperes nem hitelintézet, hanem pénzügyi vállalkozás, semmilyen ráhatással és ismerettel nem rendelkezett arra vonatkozóan, hogy a deviza árfolyamok vonatkozásában milyen változások várhatók. A pénzügyi intézménynek a tájékoztatási kötelezettsége a változások törlesztőrészletekre gyakorolt mechanizmusának a kifejtésére terjedt ki.
- [10] Az elsőfokú bíróság a kereset elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperes részére 38.100 forint perköltséget, és az államnak 36.000 forint feljegyzett illetéket.
- [11] Megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződés az alanya alapján fogyasztói, a tárgya szerint fogyasztási szerződésnek minősül.
- [12] Az ítélet indokolásában rögzítette, hogy az 1959. évi IV. törvény 205/B.§ (1) bekezdés értelmében az általános szerződési feltétel akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje, és ha azt a másik fél kifejezetten

vagy ráutaló magatartással elfogadta. A felperes a kölcsönszerződés 16.8. pontjában kijelentette, hogy a kölcsönszerződés tartalmát, annak aláírása előtt megismerte, feltételeit magára nézve kötelezőnek elfogadta és ennek tudatában írták alá a szerződést. Teljes bizonyító erejű magánokiratban ismerte tehát el, hogy az üzletszabályzatot átvette, megismerte, annak tartalmát magára nézve kötelezőnek fogadta el. A szerződést és az üzletszabályzatot a felperes egy okiratként írta alá. A perbeli szerződés megkötésének időpontjában a felperes által választott deviza alapú hitelkonstrukció már általánosan elterjedt finanszírozási gyakorlat volt, a felperes által vitatott feltételek nem térnek el lényegesen a többi pénzügyi vállalkozás ebben az időszakban kínált deviza alapú kölcsönszerződéseiben használt feltételektől. Az üzletszabályzat rendelkezései tehát a Ptk. 205/B.§ (2) bekezdésére figyelemmel a szerződés részévé váltak. A devizakockázatról szóló tájékoztatást – és a szerződés abból fakadó érvénytelenségét – ezért az egyedi szerződésben foglaltak mellett a részévé vált üzletszabályzat rendelkezéseire is figyelemmel kellett megítélni.

- [13] Az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses feltétel tisztességtelenségének vizsgálata során az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy annak tisztességtelensége a 2/2014. Polgári jogegységi határozat szerint fő szabályként nem vizsgálható, csak akkor állapítható meg, ha a szerződés szövegére és a banktól kapott tájékoztatásra figyelemmel az nem volt világos, illetve nem volt érhető a fogyasztó számára. Külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült, ezért az egyedi szerződés és a részévé vált üzletszabályzat elemzésével állapította meg, hogy az alperes által nyújtott tájékoztatás az árfolyamkockázatról a 6/2013. Polgári jogegységi határozat, a 2/2014. Polgári jogegységi határozat és az Európai Unió Bírósága C-186/16. számú, a C-51/17. számú ítélete szerint megfelelt a jogszabályi előírásoknak, ezért a támadott szerződésesnek világosnak és érthetőnek kellett lennie és a felperes nem kapott a szerződéstől eltérő tájékoztatást. Az ügyintézőként eljáró tanúként elmondta, hogy szóbeli tájékoztatása megegyezett a kölcsönszerződés és az üzletszabályzat árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezéseivel; így tájékoztatta a felperest arról, hogy az árfolyamkockázat teljes mértékben az ügyfelet terheli, az árfolyamkockázatból adódóan többletfizetési kötelezettsége keletkezhet. Erre figyelemmel a vizsgált kikötés tisztességtelenségét és annak alapján a kölcsönszerződés érvénytelenségét nem állapította meg.
- [14] A perbeli szerződés megkötésekor nem létezett olyan jogszabály, amely tiltotta volna kölcsönszerződések esetén a tartozás devizában kirovását, így tiltó rendelkezés hiányában nem volt akadálya annak, hogy a felek jogszabályban részleteiben nem rendezett deviza alapú kölcsönszerződést kössenek. A 6/2013. Polgári jogegységi határozat szerint a deviza alapú kölcsönszerződés konstrukciója nem ütközik nyilvánvalóan a jó erkölcsbe, a szerződéskötést követően bekövetkezett, a fogyasztóra hátrányos változások sem eredményezhetik a szerződés jó erkölcsbe ütközés miatti érvénytelenségét.
- [15] Indokolása szerint a szerződésben a kölcsön és a törlesztőrészletek összege a 6/2013. és az 1/2016. számú Polgári jogegységi határozatokban írtak szerint pontosan meghatározott, ugyanis a forintban megadott összegek deviza egyenértéken az átszámítási referencia időpont bekövetkeztekor ismertté, egyben kiszámíthatóvá és ellenőrizhetővé válnak. A kölcsönszerződés egyértelműen meghatározta a kölcsön összegét, az ügyleti kamatláb mértékét, az induló teljes hiteldíj mutatót, a törlesztésre vonatkozóan a törlesztőrészletek esedékességét és számát, illetőleg azt is, hogy az adósok számára a törlesztőrészletek összege a svájci frank árfolyamváltozására figyelemmel kerül meghatározásra. A kölcsönszerződés érvénytelensége ezért az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a) és e) pontjára tekintettel sem állapítható meg.
- [16] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes fellebbezett, annak megváltoztatását és keresete teljesítését kérte azzal, hogy a kölcsönszerződés a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatt, illetve az 1959. évi IV. törvény 200.§ (2) bekezdése, 209-209/A.§ (2) bekezdése, 4.§-a,

227.§-a, a 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a) és e) pontja alapján érvénytelen. Jogkövetkezményként a szerződés keresetnek megfelelő érvényessé nyilvánítását és az alperes kötelezését kérte 185.795 forint megfizetésére.

- [17] Fellebbezése indoklásában változatlanul hivatkozott arra, hogy megállapítható az alperes rosszhiszemű és megtévesztő magatartása, ami megvalósítja a tisztességtelenséget és a jó erkölcsbe ütközést is az 1959. évi IV. törvény 200.§ (2) bekezdése szerint. Ugyanebből az okból érvénytelenségre vezet, hogy az alperes a kölcsöntartozás forintra átváltását elmulasztotta, holott a megemelkedett törlesztőrészek veszélyeztették a kölcsöntörlesztő képességüket, ezért a bank a kölcsönt forint alapú kölcsönné konvertálhatta volna a fedezeti arány további romlásának elkerülése érdekében.
- [18] Továbbra is állította, hogy a kölcsönszerződésből hiányoznak az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a) és e) pontjában előírt tartalmi elemek, ezért az semmis. Nem tartalmazza a szerződés a kölcsönösszeget, és azt sem, hogy a havi törlesztéseket milyen árfolyammal kell számolni, illetve, hogy az alperes által alkalmazott több árfolyamból melyiket kell figyelembe venni. A kölcsönszerződés csak forintban rögzíti a havi törlesztések összegét, holott a fizetési kötelezettség meghatározásának devizában is meg kellett volna történnie. A törlesztőrészek várhatóként meghatározása is semmisséget eredményez.
- [19] Részletesen érvelt a felperes fellebbezésében amellet, hogy az elsőfokú bíróság következtetésével ellentétben az árfolyamkockázati tájékoztatás nem elégséges. Állította, hogy az alperes arra figyelemmel kötötte meg a szerződést, hogy az ügyintéző által adott tájékoztatás szerint is ez egy kiszámítható, biztonságos hitelkonstrukció.
- [20] Az alperes aláírta ugyan azt a szerződést, amelynek értelmében a svájci frank árfolyamának változása folytán a törlesztőrészlet változhat, akár emelkedhet is, a tájékoztatás azonban nem terjedt ki arra, hogy ez milyen esetben, milyen arányban következhet be. A közérthetőség és világosság követelményének az ismertető akkor felelne meg, ha kiterjedne arra is, hogy az árfolyam, és azzal egyenesen arányosan a törlesztőrészlet akár a többszörösére is nőhet. A szerződésbe foglalt nyilatkozata csak a tájékoztatás megtörténtének nyugtázását jelenti, a részletes szóbeli tájékoztatást – amire szükség lett volna, de elmaradt – nem helyettesíti. Az árfolyamkockázatot így nem, vagy csak korlátozottan ismerhette meg, megfelelő tájékoztatás esetén nem írta volna alá a perbeli kölcsönszerződést. Álláspontja szerint az alperes mulasztása egyúttal az 1996. évi CXII. törvény 203.§ (6) és (7) bekezdésében, valamint az 1959. évi IV. törvény 205.§ (3) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettség megsértését is jelenti, így a szerződés az 1959. évi IV. törvény 200.§ (2) bekezdése értelmében is semmis a jogszabály megkerülése miatt.
- [21] Az Európai Unió Bírósága C-26/13. számú ítélete 72. pontjában kifejtettek szerint az átláthatóság követelményét a fogyasztó hátrányos információk helyzetére figyelemmel kiterjesztő módon kell értelmezni. A C-96/14. számú ítéletben részletezettek szerint azt kell elérni, hogy a laikus fogyasztó képes legyen megérteni és átlátni annak a mechanizmusnak a konkrét működését is, amelyre az érintett feltételek utalnak. A szerződéses feltételeket a gazdasági átláthatóság szempontjából kell vizsgálni, így a kockázatfeltárás akkor megfelelő, ha az árfolyamkockázatról mint közgazdasági jelenségről tényleges és érdemi információt ad. Kiemelte, hogy a tájékoztatást a szerződéskötést megelőzően kell megtenni, hogy a szerződő félnek kellő ideje legyen a mérlegelésre, átgondolásra, megfontolt szerződési akarata kialakítására.
- [22] Sérelmezte, hogy az alperes nem osztotta meg a rendelkezésére álló valamennyi információt. Utalt arra, hogy az alperes tudta, hogy a magasabb kamatszint előrevetíti a forint jövőbeni gyengülését az alacsonyabb kamatú svájci frankhoz képest. Álláspontja szerint az alperesnek közölnie kellett volna az általa ismert fenti összefüggéseket, az át nem adott információk a szerződés lényeges körülményeit érintik. A deviza árfolyamkockázat nem a

véletlenszerűség eredménye, előidézői a piaci mechanizmusok, amelyek a piac és a piacon jelenlévő áruk sajátosságaiból fakadnak. A fentiek közlése esetén a tájékoztatás makrogazdasági, fundamentális tényeken alapuló kockázatelemzést tartalmazott volna, és kizárólag ebben az esetben lett volna méltányos és tisztességes, míg enélkül nem valósulhat meg az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítélete 3. pontjában kiemelt az a feltétel, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatásnak nem csak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára. A perbeli esetben az alperes nem nyújtott olyan tájékoztatást sem, amely szerint a kedvezőtlen árfolyamváltozásnak nincs felső határa, az árfolyamváltozás lehetősége valós, a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet, ezért a kockázatvállalás valós és nem elhanyagolható mértékű.

- [23] A C-118/17. számú előzetes döntéshozatali eljárás alapján utalt arra, hogy a perbeli szerződést semmissé kell nyilvánítani, mert az a tisztességtelen szerződési feltétel nélkül nem teljesíthető. Álláspontja szerint a 2014. évi devizatorvények előírják, hogy a hitelfelvevő nem nyilváníthatat visszamenőleges hatállyal, vagyis az érvénytelenítésről szóló bírósági határozat meghozatalának időpontját megelőző időszakra tekintettel érvénytelennek egy olyan kölcsönszerződést, amely olyan tisztességtelen szerződési feltételt tartalmaz, mint pl. az árfolyamkockázat. Hangsúlyozta, hogy egy tisztességtelennek minősített szerződési feltételt főszabály szerint úgy kell tekinteni, mint amely nem is létezett, így nem fejthet ki joghatást a fogyasztóra nézve, aki számára lehetővé kell tenni az ugyanolyan jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, mint amilyenben az említett kikötés hiányában lenne.
- [24] A felperes a fellebbezésében bírósági döntéseket is idézett az árfolyamkockázati rendelkezések tisztességtelenségének alátámasztására, kifejtve, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat akkor lehet tisztességes, ha a kockázatot világosan és érthetően elmagyarázza.
- [25] Az alperes az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.
- [26] A fellebbezés nem megalapozott.
- [27] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és helytálló jogi következtések levonásával helyes döntést hozott. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság indokolásával is maradéktalanul egyetértett, az abban foglaltakat megismételni nem kívánja, azt a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel egészíti ki az alábbiakkal.
- [28] A 2007. március 26-án aláírt, FH 2007/01370 szerződésszámú okirat egységes szerkezetben tartalmazza a finanszírozó által alkalmazott üzletszabályzatot, azaz általános szerződési feltételeket, és az egyedi gépjármű finanszírozási kölcsönszerződést. A felperes a szerződéses okirat aláírását nem vitatta, ezzel teljesült az általános szerződési feltétel szerződés részévé válásának a Ptk. 205/B.§ (1) bekezdésében előírt feltétele: a finanszírozó lehetővé tette, hogy az adós felperes annak tartalmát megismerje, és azt a felperes kifejezetten elfogadta.
- [29] A 2/2014. Polgári jogegységi határozat értelmében a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság elvéből következően a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésének hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.
- [30] Az Európai Unió Bírósága a C-51/17. számú ítéletében kimondta, hogy a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye alapján az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem

a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A kölcsönfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia egyrészt arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották; másrészt fel kell hívni a figyelmét az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra; végül pedig a fogyasztó számára tényleges lehetőséget kell biztosítani az összes szerződéses feltétel megismerésére.

- [31] Az előzőekben ismertetett követelményrendszernek a perbeli szerződésre konkretizált alkalmazása során hangsúlyozza a másodfokú bíróság, hogy a 1996. évi CXII. törvény szerződés megkötésekor hatályos 203.§ (6)-(7) bekezdése – az (5) bekezdéstől eltérően – nem írta elő azt, hogy a pénzügyi intézménynek a lakossági ügyféllel kötött, devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén mikor kell feltárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. A kockázatfeltáró nyilatkozattal szemben támasztott tartalmi követelmény az árfolyamkockázat ismertetése, hatása a törlesztő részletre. A tájékoztatási kötelezettség megsértése alapot adhat a hozzá kapcsolódó szerződéses kikötés tisztességtelen jellege, emiatt a szerződés érvénytelensége megállapítására. A hitelező Hpt. 203.§ (6)-(7) bekezdésben előírt tájékoztatási kötelezettségének elmulasztása nem alapozza meg a kölcsönszerződés semmisségének megállapítását, az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben az adósra hárító szerződéses kikötés nem tisztességtelen önmagában azért sem, ha a kockázatfeltáró nyilatkozatot a szerződés tartalmazza. Az a szerződéses feltétel, amely alapján az ügyletben rejlő, a szerződéses főszolgáltatás körébe tartozó árfolyamkockázatot korlátlanul az adós viseli, az esetben nem tisztességtelen, ha meghatározása megfelel a jóhiszeműség és tisztesség követelményének, ha az „általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos” fogyasztó számára világosan, és érthetően megfogalmazott [2/2014. Polgári jogegységi határozat, Európai Unió Bírósága C-26/13. számú ítélet 74. pont, C-51/2017. számú ítélet 3. pont].
- [32] Az értelmezhetőség alapjául szolgáló alaki, nyelvtani érthetőséggel kapcsolatban megállapítható, hogy az őt terhelő árfolyamkockázat a szerződésben, a részévé vált és a felperes által aláírt Üzletszabályzatban áttekinthető szerkezetben, értékelésre alkalmas, érthető tartalommal jelenik meg a fogyasztó számára. Az alaki szempontú érthetőség elvárása nem sérült.
- [33] Az alperes a tájékoztatás hiányát iratellenesen, a nem megfelelő volta miatt a kölcsönszerződés tisztességtelenségét alaptalanul állította. Az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy árfolyamkockázat viselésének követelménye nem csupán kikövetkeztethető a szerződés egyes rendelkezéseiből, vagy több különböző okiratban (pl. ÁSZF, üzletszabályzat, hirdetmény) szereplő rendelkezések együttes értelmezése alapján, mert a szerződéses okirat világosan megfogalmazott 4.21. pontja szerint az árfolyamkockázatot az adós viseli, aki az aláírással kijelentette, hogy őt a finanszírozó pénzügyi vállalkozás az árfolyamkockázat tekintetében a szerződéskötést megelőzően teljes körűen tájékoztatta, amit megértett és elfogadott. Ezt a tájékoztatást, vagyis az árfolyamkockázatot és a törlesztőrészletre gyakorolt hatását a – 2.6. pont szerint az adós alperes számára aláírást megelőzően részletes megismerés céljából hozzáférhetővé tett – szerződéses okirat kifejezetten tartalmazza: 1.1.1.2. alatt az adósnak az árfolyam korrekció

vissza- és megfizetésére vonatkozó kötelezettségét, 1.1.22.3. alatt azt, hogy a tőke és kamatfizetési kötelezettséget a finanszírozó az árfolyam korrekcióval módosítja; 1.1.22.4. alatt azt, hogy az árfolyamkülönbségből adódó különbözetet a finanszírozó számlán írja jóvá vagy terheli az adósra; és a 1.1.27. pontban kikötöttek szerint „Tartozás” a deviza alapon nyújtott forint kölcsön esetén az árfolyamváltozásból eredő valamennyi korrekciós tétel és egyéb költség. A Törlesztő részletek cím alatti 7.2. és 7.4. pontok szerint az adós a kölcsön törlesztő részleteit a tőke- és kamat árfolyam korrekcióval módosítva köteles megfizetni. Azt, hogy az adós számára a kapott információ az árfolyamkockázat mibenlétéről és hatásáról a törlesztő részletekre, azaz gazdasági hatásáról a fizetési kötelezettségére világos és érthető volt, igazolja a kölcsönszerződés 2007. március 28-án kizárólag az árfolyam-korrekcióból eredő tartozásának a megfizetése tárgyában történt módosítása is. A kölcsönszerződésben azt is kijelentette, hogy a felvilágosítást az árfolyamkockázatról megértette.

[34] A szerződés konkrét tartalma alapján az alperes tájékozott és megalapozott döntést hozhatott, értékelni tudta a rá telepített árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

[35] A felperes álláspontjától eltérően nem vezet a kockázatteltérítés elégtelenségéhez az a körülmény, hogy abban a kockázat mértékének kibontása – nincs felső határa, nem elhanyagolható – nem történik meg. A kockázat alapvető bizonytalanságot hordoz magában, ami a pontosabb meghatározást, így például arányok megadását nem teszi lehetővé. Mindezekből következően kifejezetten a többszöröződés lehetőségét tartalmazó szókapcsolat használata nem várható el, ilyen (alapvetően a már realizálódott kockázat alapján levont tanulságokon alapuló) kíváncsi utólagosan nem támasztható. A nyilatkozat alapján a „milyen esetben” kérdésre is adható válasz, mégpedig olyan, amely szintén a kockázat komolyságát, kiszámíthatatlanságát emeli ki: a tájékoztatás alapján ugyanis nem kétséges, hogy a változás a futamidő alatt bármely esetben bekövetkezhet. Rámutat az ítéltábla, hogy az Európai Unió Bíróságának C-227/18. számú ítélete alapján a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13. EKG irányelv 4. cikk (2) bekezdésében és (5) bekezdésében foglalt világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a szerződés, amely akként terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy kifejezetten nem figyelmezteti arra, az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, ha a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy azon devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem átláthatóan feltünteti azon mechanizmusok konkrét működését, amelyek a fogyasztóra telepítik az árfolyamkockázatot, mindezen feltételek ismeretében a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó pontos és érthető szempontok alapján értékelheti a szerződésből eredően őt ért gazdasági következményeket. E feltételeknek a felek közötti kölcsönszerződés akkor is megfelelt, ha kifejezetten nem tartalmazta azt, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, mert nem tartalmazott az árfolyamkockázat korlátozott voltára, maximális mértékére vonatkozó valótlán tájékoztatást.

[36] Az alperes arról adott információt, hogy a konstrukció ki van téve a devizaárfolyamok piaci mozgásának. E piaci változások mozgatórugóinak, törvényszerűségeinek ismertetése a fellebbezésben kifejtettekkel ellentétben meghaladja az árfolyamkockázati tájékoztatás kereteit. Egyrészt az alperestől nem várható el általános közgazdaságtani, pénzpiaci ismeretek átadása, különösen nem olyan mélységben, ami képessé tenné a fogyasztót a kockázat összetevőinek elemzésére, másrészt viszont az általánosan tájékozott fogyasztótól sem várható el ezeknek az összefüggéseknek a tanulmányozása és vizsgálata. Mindemellett a gazdasági világválság következtében a szerződéskötést követően bekövetkezett tényleges árfolyamváltozás meghaladott minden előzetes várakozást, így a kockázatteltérítéshez csatolt,

az akkori ismeretekre alapított részletes közgazdaságtani elemzés sem készíthette volna fel a felpereseket az utóbb bekövetkezett helyzetre.

- [37] A felperes álláspontjával ellentétben a pénzügyi intézmény által az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás anélkül is megfelelő lehet, ha nem számításokkal, képletekkel, diagrammal mutatja be a fogyasztó számára az ügyletben rejlő kockázatokat (a Kúria Bíróági Határozatok Gyűjteményében közzétett Gfv.VII.30.48/2019/7. számú ítélete). Az EUB a C-228/17. számú ítéletében számítások, diagramok, képi eszközök bemutatását, alkalmazását, konkrét adatok közlését nem tartotta elengedhetetlenül szükségesnek ahhoz, hogy a tájékoztatás megfelelősége megállapítható legyen. A szükséges tartalommal rendelkező, világos megfogalmazású szöveges tájékoztatás is alkalmas az információs egyensúlyi helyzet biztosítására. A kockázatfeltárás világosságához nem szükséges az sem, hogy az alperes a saját árfolyamvárakozásait ismertesse. Kétségtelen, hogy az alpereshez hasonló pénzintézetek egyes termékeikkel, szolgáltatásaikkal összefüggésben végezhetnek a jövőbeni árfolyamra irányuló kalkulációkat, ezek azonban jellemzően meghatározott (általában rövidebb) időtávra vonatkozó előrejelzések lehetnek, amelyek értelemszerűen nem ölelhetik fel a kölcsönszerződés 120 hónapos futamidejét. A feldolgozható pénzügyi információk, rendelkezésre álló adatok átadása a laikus fogyasztók tájékozottságát önmagában nem mélyíti el. A megfelelő informáltsághoz ezeknek az adatoknak a naprakész feldolgozása szükséges, miután pedig az alperesi szolgáltatás nem terjedt ki a kockázat elemzésére, az alperesnek nem volt ilyen jellegű kötelezettsége a felperesek felé. Az alperesnek az alkalmazott devizakonstrukció mechanizmusát az adós szemszögéből, az ő kötelezettségét érintő részben kell feltárni, ami a perbeli esetekben megtörtént, az alperes figyelemfelhívó módon tájékoztatott az árfolyam és a törlesztőrészlet közötti egyenes összefüggésről. Az intervenció sáv eltörlésére vonatkozó tájékoztatási kötelezettség nem terhelte az alperest, de arra nem is volt lehetősége, mert arra a szerződéskötést követően, egy év múlva került sor.
- [38] Az elsőfokú bíróság ítéletében helytállóan utalt arra, hogy az alperesnek tájékoztatási kötelezettségét elsősorban írásbeli formában kellett teljesítenie. Nem megalapozott a felperesnek az a hivatkozása, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat kizárólag nyugtázását jelenti egy olyan szóbeli tájékoztatásnak, ami nem vagy hiányosan történt meg. A szerződés 4.21. pontjába foglalt nyilatkozat bevezető fordulataiban ugyan a felperes (már meglévő) tudomására utal, ez azonban alapvetően abból a formai megoldásból ered, hogy a szöveg a felperes kijelentéseként jelenik meg. Ennek a szövegtani technikának az alkalmazása a szöveg információtartalmát, információ-közvetítő szerepét nem rontja le. Az átlagosan tájékozott fogyasztó szövegértési képessége alapján tudatosítani képes egyrészt a szövegben írt információkat, másrészt azt, hogy a nyilatkozat aláírásával ezeknek az információknak a megismerését tanúsítja.
- [39] A perben nem merült fel olyan adat, hogy a felperesnek az alperesnek felróható módon a szükséges idő hiányában kellett volna szerződési akaratát kialakítania, a feltételeket megfontolnia. Az általa hivatkozott eseti döntések a perbelitől eltérő szerződési feltételeket, kockázatfeltárást tartalmazó ügyekben születtek, így a jelen ügy mikénti elbírálására nem lehetnek kihatással.
- [40] A másodfokú bíróság irányadó ítélkezési gyakorlatként a Kúria Bíróági Határozatok Gyűjteményében közzétett Pf.VI.21.910/2018/9. számú eseti döntését vette figyelembe, ami a perbelinek megfelelő szerződési nyilatkozat alapján állapította meg, hogy a korlátlan árfolyamkockázat viselésére vonatkozóan a nyújtott tájékoztatás teljesítette a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság követelményét, ebből következően nem volt megállapítható a kifogással támadott főszolgáltatást megállapító szerződéses kikötés tisztességtelensége.

- [41] Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt is, hogy a felperes nem bizonyította, hogy az alperestől, illetőleg a részéről eljáró alkalmazottól olyan tájékoztatást kapott volna, melynek folytán alappal feltételezhette, hogy az árfolyam-változás bekövetkezésének esélye nem valós, csekély, az árfolyamváltozásnak nincs reális valószínűsége. Ez a szerződés kapcsán tanú ügyintéző által szóban nyújtott tájékoztatásból nem következik, hiszen szóba hozta az árfolyamkockázatot, elmondta, hogy a törlesztőrészlet az árfolyamváltozás hatására nőhet vagy csökkenhet. Az, hogy az elmúlt évek tapasztalatairól beszámolt, a svájci frank 10-15-20% mértékű emelkedésről számot adva, nem értékelhető ezt a hivatkozást megalapozó, az árfolyamváltozás várható alakulásáról, maximális mértékéről nyújtott, az írásbeli tájékoztatást lerontó, utóbb valótlannak bizonyult szóbeli tájékoztatásnak.
- [42] Nem volt megalapozott a felperes hivatkozása arra, hogy a felek között nem kölcsön, hanem pénzüpiaci, befektetési szerződés jött létre. Ezt a kérdést az Európai Unió Bírósága a C-312/14. számú előzetes döntéshozatali ügyben vizsgálta, és arra a következtetésre jutott, hogy nem tekinthetők befektetési szolgáltatásnak vagy tevékenységnek a deviza alapú kölcsönszerződés rendelkezései értelmében végrehajtott egyes olyan árfolyamműveletek, amelyek során a kölcsön összegét a deviza folyósítás időpontjában alkalmazandó vételi árfolyama alapján rögzítik, és a törlesztőrészletek összegét e devizának az egyes törlesztőrészletek számítása időpontjában alkalmazandó eladási árfolyama alapján határozzák meg. Ezzel egyezően rögzítette a BH2016.178. számú döntés, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés nem befektetési szerződés.
- [43] A felperes fellebbezésében is megalapozatlanul állította a szerződés semmisségét a Ptk. 227.§ alapján is. A pénztartozás fajlagos szolgáltatás, annak teljesítése mindaddig nem lehetetlenülhet, amíg a teljesítés helyén törvényes fizetőeszköz létezik. A szerződésben megjelölt forint, illetőleg svájci frank jelenleg is létező devizanem, így a szerződés nem irányul lehetetlen szolgáltatásra akkor sem, ha az adós helyzete a szerződés megkötését követően kedvezőtlenül változott (6/2013. Polgári jogegységi határozat indoklásának III.2.d) pontja).
- [44] Érvénytelenségi ok fennállása értelemszerűen kizárólag a szerződéskötés időpontjára vetítve vizsgálható, így nem értékelhető érvénytelenségi okként, ha a hitelező esetlegesen a szerződésen alapuló kötelezettségét (a fellebbezési hivatkozás szerint a forintra konvertálást) mulasztja el. A szerződés rendelkezéseivel ellentétes, utóbb tanúsított magatartások, illetve bekövetkező körülmények a szerződésszegés szabályai alapján bírálhatók el. Nem jár ezért a jó erkölcs nyilvánvaló sérelmével és nem is teszi tisztességtelenné a kölcsön-szerződést, hogy az alperes az árfolyam változásának észlelését követően nem intézkedett a kölcsönszerződés forint alapú kölcsönszerződésre történő módosítása iránt.
- [45] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a peres felek szerződése nem különbözi az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a) és e) pontjaiban előírt tartalmi kellékeket. A szerződés rendelkezései alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy a kölcsön összege 2.239.000 forintnak a folyósításkor irányadó, szerződésben megjelölt árfolyamon számított svájci frank ellenértéke. A szerződéskötés és a folyósítás napja nem (feltétlenül) ugyanaz a nap, a szerződésben a (még nem ismert) folyósításkori árfolyam értelemszerűen nem tüntethető fel. Miután pedig a törlesztőrészlet a tőke összegének függvénye, a feltüntetett törlesztőrészlet összege is csak tájékoztató jellegű lehet, az árfolyamkorrekciót nem tartalmazhatja. A szerződés rendelkezései alapján mind a kölcsön, mind a törlesztőrészletek devizában kifejezett összege kiszámítható, a szerződés érvényessége szempontjából pedig ennek van jelentősége. Forintban törlesztendő deviza alapú kölcsön esetében a törlesztőrészlet devizában feltüntetése kizárólag tájékoztató jellegű, így annak elmaradása nem kifogásolható. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a kölcsönszerződés nem sérti a Hpt. 213.§ (1) bekezdés a) pontját, hiszen a szerződés lerovó

pénznemben (forintban) pontosan tartalmazza a kölcsön összegét, és tartalmazza a kölcsönösszeg átszámítására irányadó árfolyamot is. Amennyiben az adott pénzügyintézet, adott napra több árfolyamot jegyzett volna, abból a teljesítést megelőző utolsó árfolyam lenne irányadó (Kúria Pfv.VI.20.970/2015/6.). A kölcsönszerződés az 1/2016. Polgári jogegységi határozat 2. pontja szerint megfelel az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés e) pontjának, ha kiszámítható módon tartalmazza a törlesztőrészletek összegét, azaz rögzíti legalább az adatokat és azt a számítási módot, melynek alapján a törlesztőrészletek összege az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában az egyes törlesztőrészletek esedékességekor pontosan meghatározható. Erre tekintettel a felperesi állásponttal szemben nem okozza a szerződés érvénytelenségét, hogy nem tartalmazza a később esedékes törlesztőrészletek összegét meghatározó árfolyamok mértékét, mert a későbbi számítások irányadó árfolyamot beazonosíthatóan meghatározza. Megjegyzi az ítéltábla, hogy a szerződés érvénytelensége a Hpt. 213. § (1) bekezdésének a) és e) pontja alapján akkor sem lenne megállapítható, ha a felek az átváltási árfolyamot nem határozták volna meg, hiszen a 2014. évi XXXVIII. törvény és 2014. évi XL. törvény az alkalmazandó árfolyamot mind a múlt, mind pedig a jövőre vonatkozóan megállapította (BH2017. 343.).

- [46] A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helytálló indokaira figyelemmel az 1952. évi III. törvény 253.§ (2) bekezdése és 254.§ (3) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [47] A sikertelenül fellebbező felperes az 1952. évi III. törvény 78.§ (1) bekezdése alapján köteles megfizetni alperes részéről a másodfokú eljárásban felmerült perköltség összegét, mely a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíj.
- [48] A személyes illetékfeljegyzési joga folytán a 15.000,- forint le nem rótt fellebbezési illetéket a felperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74.§ (3) bekezdése folytán alkalmazandó, a költségmentességről szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján köteles az államnak megfizetni.

Pécs, 2020. szeptember 17.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács János s.k. előadó bíró, Dr. Hrubai Adrienn s.k. bíró